

معرفی کتاب

دکتر فریدون سیامک‌نژاد

نام کتاب:

گزیده بهترین آثار جابر بن حیان در کیمیاگری

نویسنده:

محمد رضا توکلی صابری

نوبت چاپ:

اول - ۱۳۹۷

شمارگان:

۲۰۰ نسخه

قیمت:

۱۵۰۰۰ تومان

آدرس ناشر:

روبه روی دانشگاه تهران، فخررازی، فاتحی داریان، پلاک ۳، تلفن: ۶۶۴۰۵۹۹۲

را آسان‌تر سازد. از آن‌جا که این کتاب از متن انگلیسی ترجمه شده است، مترجم برای یافتن زبان کیمیاگری جابر، بسیاری از واژه‌ها و عبارات آن را به عربی ترجمه کرده تا متن فارسی به متن عربی نزدیک‌تر شود. به‌ویژه آن که در حدود پنج سده از ترجمه متن عربی به لاتین و در حدود سه سده از ترجمه متن لاتین به متن انگلیسی گذشته است و نه تنها املا بعضی از واژه‌های عربی و انگلیسی تغییر کرده، بلکه معنای بعضی از واژه‌ها نیز در هر دو زبان تغییر یافته است و این نکته کار ترجمه چنین متنی را دشوارتر می‌سازد، به‌ویژه آن که هم در متن انگلیسی و هم در متن عربی غلط‌های املائی و انشایی دیده می‌شود. مطلب میان گروه [ ] از آن این نویسنده است که برای روشن کردن جمله اضافه شده است.

امیدوارم که این کتاب آغاز پژوهش‌های بیشتری در مورد جابرین حیان و ترجمه کتاب‌های دیگر او باشد که این کار به روشن ساختن بخشی از تاریخ علم در ایران و جهان اسلام کمک زیادی می‌کند. برای آشنایی بیشتر با دانشمند بزرگ ایرانی یعنی جابرین حیان، خلاصه‌ای از مطلب پیرامون ایشان را در زیر مرور می‌کنیم:

«جابرین حیان یکی از مردان بزرگ علم در ایران و جهان اسلام است که کمتر شناخته شده است. در چند سده گذشته داستان‌ها و افسانه‌های زیادی درباره وی گفته و نوشته شده است. فقط در صد سال اخیر، به‌ویژه در چند دهه اخیر است که پژوهشگران توانسته‌اند اطلاعات جدیدتر و نزدیک به واقعیت درباره زندگی و آثار او به‌دست آورند.

همکار عزیزمان آقای دکتر محمدرضا توکلی صابری، همان‌گونه که بارها گفته‌ایم، علاوه بر این که در داروسازی نام آشنا هستند، در کارهای فرهنگی نیز ید طولایی دارند. ترجمه‌های خوب، داستان‌های کوتاه جالب و خواندنی و ... از جمله کارهای فرهنگی ایشان است. کتاب اخیر نیز گزیده بهترین آثار جابرین حیان در کیمیاگری است که به‌واسطه لطفی که به ماهنامه دارویی رازی دارند برایمان جهت معرفی ارسال داشته‌اند. در دیباچه کتاب که به قلم خود ایشان نگاشته شده است می‌خوانیم که:

«کتابی که در دست دارید، گزیده‌ای از بهترین آثار جابرین حیان در کیمیاگری است که از کتاب «الکیمیا»ی او انتخاب شده است. این کتاب شامل مجموعه رساله‌های التتور، التحقيق او بحث عن الکمال، رأس الکمال، کشف الحقیقه و حک الاستار است که در سال ۱۵۴۵ توسط ریچارد راسل از زبان عربی به زبان لاتین ترجمه و در شهر برن سوئیس منتشر شده است. متن انگلیسی این کتاب در سال ۱۶۷۸ میلادی از روی متن لاتین آن توسط ریچارد راسل، ترجمه و در لندن منتشر شده است.

جابرین حیان یکی از شخصیت‌های مشهور جهان اسلام است که درباره او و کارهایش کم می‌دانیم. نویسنده، ترجمه این کتاب را برای معرفی چهره واقعی جابرین حیان لازم می‌داند. برای آشنایی بیشتر خواننده با جابرین حیان، زندگی‌نامه او را همراه با مختصری درباره کیمیاگری و واژه‌نامه‌ای در مورد اصطلاحات کیمیاگری به کتاب افزوده‌ایم تا درک متن نوشته‌های جابرین حیان و ترجمه آن‌ها

جابرین حیان یکی از مردان بزرگ علم در ایران و جهان اسلام است که کمتر شناخته شده است.
در چند سده گذشته داستان‌ها و افسانه‌های زیادی در باره وی گفته و نوشته شده است. فقط در صدسال اخیر، به ویژه در چند دهه اخیر است که پژوهشگران توانسته‌اند اطلاعات جدیدتر و نزدیک به واقعیت در باره زندگی و آثار او به دست آورند. اهمیت کارهای جابرین حیان در زمینه شیمی به حدی است که جرج سارتون تاریخ‌نویس علم او را پدر و بنیانگذار شیمی می‌داند و از یک جان‌هولمیار که آثار او را از عربی و لاتین به انگلیسی ترجمه کرده است او را هم‌شان رابرت بویل شیمیدان انگلیسی و آنتوان لاوازیه شیمیدان فرانسوی به عنوان پایه‌گذاران دانش شیمی می‌داند.
در این کتاب گزیده‌ای از بهترین آثار جابرین حیان در زمینه کیمیاگری همراه با زندگینامه او، تاریخچه کیمیاگری، واژه‌نامه انگلیسی به فارسی و فارسی به انگلیسی اصطلاحات کیمیاگری را می‌خوانید.

کتاب فوق در دو بخش نگاشته شده است:
بخش اول: زندگی‌نامه جابرین حیان
بخش دوم: گزیده بهترین آثار جابرین حیان در کیمیاگری
در خاتمه کتاب نیز واژه‌نامه کیمیاگری انگلیسی به فارسی و واژه‌نامه کیمیاگری فارسی به انگلیسی آمده است.
در خاتمه از آقای دکتر محمدرضا توکلی صابری به دلیل لطف ایشان به ماهنامه خودشان و ارسال کتاب به دفتر مجله، تشکر می‌نماییم و مطالعه آن را به کلیه همکاران و مخاطبان رازی توصیه می‌کنیم.

اهمیت کارهای جابرین حیان در زمینه شیمی به حدی است که جرج سارتون تاریخ‌نویس علم او را پدر و بنیانگذار شیمی می‌داند و از یک جان‌هولمیار که آثار او را از عربی و لاتین به انگلیسی ترجمه کرده است او را هم‌شان رابرت بویل شیمیدان انگلیسی و آنتوان لاوازیه شیمیدان فرانسوی به عنوان پایه‌گذاران دانش شیمی می‌داند.
در این کتاب گزیده‌ای از بهترین آثار جابرین حیان در زمینه کیمیاگری همراه با زندگینامه او، تاریخچه کیمیاگری، واژه‌نامه انگلیسی به فارسی و فارسی به انگلیسی اصطلاحات کیمیاگری را می‌خوانید.»